

Uniform gir respekt og trygghet

Sykepleieruniformen bidrar til yrkesidentitet, tillit og respekt, men er først og fremst et vern mot smitte. Tekst **Susanne Dietrichson**

Noen sykehus praktiserer nulltoleranse for bruk av smykker, mens andre steder tillater bruk av diskret ørepynt. Bruk av uniform er derimot en selvfølge for de aller fleste sykepleiere i sykehus.

Hygienesykepleier Liv Hellen Skjold Rafoss ved Sørlandet sykehus i Flekkefjord, mener sykepleieruniformen er viktig på flere områder, først og fremst av hygieniske årsaker.

– Du velger et yrke, og da er det viktig å se ordentlig ut, i tillegg til at vi skal forebygge smitte, sier hun.

– Uniformen er ekstra viktig i sykehus fordi forekomsten av bakterier er stor og mange innlagte pasienter har nedsatt immunforsvar.

Førsteintrykket

Rafoss mener førsteintrykket er avgjørende

for pasienten.

– Vi selger oss selv på tre sekunder. Uniformen bidrar til dette. For pasienter i sykehus inngir uniformen trygghet og respekt, den viser at de er i gode hender.

Uniformen inngir respekt i det at den er et uttrykk for kompetanse hos den som bærer den.

– I dag er det ikke så enkelt å se forskjell på ansatte i sykehus, etter som alle går kledd i hvitt, både leger, sykepleiere, rengjørings- og kantinepersonell, sier hun.

– Men det viktigste er at riktig bruk av uniform forebygger smitte. Bakteri prøver av sykepleieruniformen viser at bakterier samler seg på magen. Derfor er plastforklær og hansker viktig tilleggsutstyr i mange pasientsituasjoner.

Forebygging

I dag har pasienter bred kunnskap om bakterier og smitteoverføring og mange er redde for å pådra seg smitte i sykehus.

– Som sykepleiere er vi med på å forebygge sykdom gjennom god hygiene og riktig bruk av uniform. Pasientene forventer at vi skal bruke forskriftsmessig utstyr, sier Rafoss.

– Det at uniformen er hvit symboliserer renhet, men er også praktisk fordi det synes med en gang om man søler og må skifte.

– Tror du den reduserte bruken av uniform på 70-tallet skyldtes ungdomsopprør og antiautoritære strømninger?

– Jeg tror det først og fremst handler om vårt forhold til bakterier, mener Rafoss.

– Etter at penicillinet kom i bruk i sykehusene på 1950-tallet, ble vi kanskje mindre

Yndig og velstelt

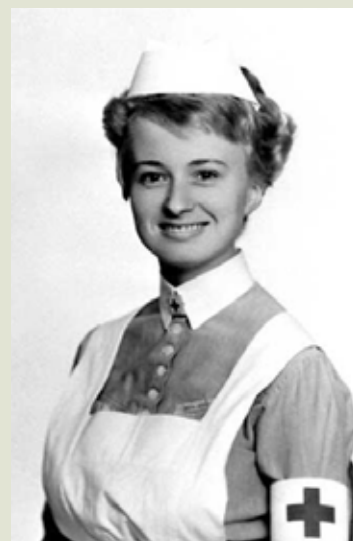
Sykepleieruniformen har en viktig funksjon og er historisk sett nært knyttet opp til et borgerlig kvinneideal. En kvinne skulle være yndig, velkledd og velstelt og unngå å skitne seg til. Også Florence Nightingale var opptatt av at sykepleierne skulle være skikkelige og pent antrukket. De tidligste sykepleieruniformene var svarte, inspirert av nonnens drakter, som et uttrykk for kyskhets og renhet.

Kilde: Fause Å, Micaelsen A. *Et fag i kamp for livet. Sykepleiernes historie i Norge.* Fagbokforlaget, 1967.

FØR: Tre sanitetskvinner hos fotografen i 1928. Foto: Atelier KK/UiB

Sykepleieruniformen var en viktig del av sykepleieidentiteten og på mange måter selve symbolet på sykepleieryrket. De ulike skolene hadde sine egne uniformer og sitt eget uniformsreglement. Men på 1970-tallet endret forholdet til sykepleieruniformen seg betraktelig. Bruk av uniform forsvant både ute i praksisfeltet og i psykiatrien og elevene fikk ikke lenger uniform fra skolen.

SENERE: Sykepleier fra Røde Kors i 1967. Fotograf: Norvin Reklamefoto/UiB

opptatt av håndvask og hygiene. Men nå er mange bakterier resistente og hygiene, håndvask og bruk av uniform er blitt viktigere enn noen gang.

Hun synes det er utenklig å ikke skulle bruke uniform i sykehus.

– Med uniformen forteller du omgivelsene at du er ansatt ved sykehuset og at du er ren. Det handler ikke bare om å beskytte pasientene mot smitte, men også om å ikke ta med seg mikrober fra sykehuset hjem.

Viser tilhørighet

Anita Wang Børseth, regional smittevernrådgiver, ansatt ved St. Olavs Hospital mener profesjonalitet og tilhørighet er stikkord for hvorfor sykepleieruniformen er viktig.

Tvert imot tror jeg det bidrar til å inngi trygghet og tillit.

Melder avvik

– På St. Olav ble retningslinjene for bruk av uniform endret til prosedyre i 2012. Hva innebærer det?

– Først og fremst at hvis en prosedyre ikke blir fulgt, kan man melde avvik.

– Så lenge det å bruke uniform bare er en retningslinje kan man egentlig ikke pålegge noen å følge den. Vi mente både det faglige, juridiske og etiske grunnlaget for å gjøre retningslinjene for bruk av uniform om til en prosedyre var til stede.

– Forstår du at sykepleiere kan ønske å pynte seg på jobb?

– Overhodet ikke, men jeg er jo hjernevasket, ler Børseth.

– Jeg ser det først og fremst fra pasienter og pårørende sitt ståsted. De vet at ringer, armbånd og klokker medfører økt smittefare og vil derfor oppleve det som støtende om sykepleier har det på.

Børseth har generelt ikke så stor forståelse for ønsket om å vise hvem man er på jobb ved bruk av klær og smykker.

«Vi selger oss selv på tre sekunder. Uniformen bidrar til dette.»

Liv Hellen Skjold Rafoss

– Ved å bruke uniform viser man at man tilhører en profesjon, man skiller seg ut som en yrkesutøver som tilbyr en tjeneste.

Børseth viser til at noen sykepleiere, blant annet innenfor psykisk helsevern, argumenterer for at de ved bruk av uniform hever seg over pasientene, i stedet for å være likestilt.

– Jeg mener at man ved å bruke uniform først og fremst viser tydelighet. Jeg tror ikke det å vise faglig autoritet er så farlig heller.

– Jeg mener jeget kommer i andre rekke. Her er det pasienter og pårørende som er viktigst, fastslår hun.

– Man kan jo sminke øynene, og på enkelte avdelinger går det greit å bruke små øredobber. Noen er nygifte og ønsker å vise fram ringen, men vi får flest klager fra helsepersonell som vil ha på klokke. Derfor prøver vi å ha klokke i alle rom på sykehuset. ■■■

susanne.dietrichson@sykepleien.no

USMINKET: Anita Wang Børseth har liten forståelse for at sykepleiere vil pynte seg på jobb. Arkivfoto: Lena Knutli

Les også fagartikkelen på side 48 som sammenlikner sykepleieres og flykabinpersonells forhold til uniform. →